

КИРИЛОМЕТОДИЕВОТО ДЕЛО И ... КИБЕРНЕТИКАТА

Паметта на Кирил и Методий, създателите на славянската писменост, чествуваме ВСЯКА година. ВСЯКА година пишем и говорим за тяхното дело. Даже на ученика ОСМОКЛАСНИК се струва вече, че знае ВСИЧКО, което са ни запазили историческите паметници за живота на двамата братя книжовници и седмината им ученици. Изглежда ни, че НИЩО НОВО не можем да кажем за първите славянски просветители.

И ВСЕ пак, ако не можем да съобщим НОВИ ПОДРОБНОСТИ за началните години на славянското писмо, развитието на науката^{вече} ни позволява ОТ НОВО ГЛЕДИЩЕ да оценим делото на солунските азбукотворци КАТО ЦЯЛО. Създаването на нова азбука е толкова рядко явление в историята на човешкото общество, че едва през последните години в съзнанието на хората започва да се оформя база за научно обобщение на човешкия опит в конструирането на писмени системи, едва напоследък на писмените системи започват да гледат като на специфичен обект. Добре разработвана поради нуждите на техническата кибернетика (по-специално поради необходимостта да се конструират и разчитат висококачествени военни шифри), теорията на кодовете скоро ще бъде в състояние да замени традиционния, шаблонен възторг пред азбукостроителския подвиг на Кирил и Методий с точна, научна оценка. А теорията на кодовете не е нищо друго освен математизирана форма на езикознанието и затова може да се ~~заявява~~^{твърди}, че НЕЩО НАИСТИНА НОВО^и за Кирилومتодиевото дело,^{пък и изобщо по филологическите въпроси} ще бъде казано от филолози, запознати с висшата математика.

Настъпва времето, когато, по предвиждането на видния съветски математик А.И.Маркушевич, във филологическия факултет ще се изучава математика. Спиралата на научния развой ни води към момент, в който за подготовката на достойните Кирилови приемници ще се сочи, че са изучавали математика, както в житието на самия Кирил се съобщава, че наред с Омир е изучавал геометрия, а наред с диалектиката (тогава тази дума е означавала "изкуство да се води

спор") и с риториката се е запознал с аритметиката и астрономията.

Много студентки и студенти от филологическия факултет няма да се зарадват на перспективата да изучават математика наред с историята на художествената литература, но да се плашат не бива. Може би именно новата симбиоза на филологията с математиката ще помогне по-скоро и по-лесно да се намерят пътищата, по които трудната за усвояване сега, но затова пък носеща най-висши наслади "поезия" на математическите образи идеи ще почне да стига "до сърцата" на повече български младежи - известно е, че филолозите са по майстори от математиците в намирането на начини да се направи преподаването интересно за мнозинството слушатели.

На 24 април т.г., точно един месец преди празника на нашата култура в СДУ се състоя национално съвещание на хора, загрижени за състоянието на обучението по математика в нашата страна. Един от важните изводи на съвещанието беше, че трудностите в обучението по математика се дължат между другото и на слабата популярност на постиженията, характерни за модерната математика, сред широките слоеве на народа ни. Казано другояче, ниска е математическата ни култура. Прието е в навечерието на всеки наш празник да се издигат лозунги, които да припомнят най-важните задачи на обществото ни пред и след празника. Най-важна задача на нашите студенти пред и след тазгодишния празник на славянската просвета и култура може да се формулира чрез лозунга: "Да повишаваме неуморно математическата култура на народа си!"

Една успоредица с оценката, която известният Черноризец Храбър дава на Кириловата заслуга в създаването на славянската писменост, ще помогне да се схване навременността на лозунга. Черноризец Храбър величае Кирил, загдето последният е превърнал "неустроеното" използване на "гръцки и римски букви" от славяните в писменна система. Математиката трябва да изиграе по отношение на филологическите знания именно "устрояваща", "систематизираща" роля. Тя е "Кирил" за филологията.